

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. An formalem malitiam peccati consistere in privatione debitæ
rectitudinis sit probabilis ex ratione?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

Et c. Similiter D. Bonaventura in 2. d. 42. a. 3.
q. 1. *Etsi averso det conversioni, quod sit peccatum, conversio tamen dat aversioni, quod sit tale peccatum.*

22. Dices: Ex quo peccata formaliter distinguuntur, ex eo etiam formaliter constituuntur, idem quippe est formaliter constitutum, quod formaliter distinctum: atqui peccata per positivum transcendentalem ordinem ad objectum à se invicem formaliter distinguuntur: ergo etiam per eundem ordinem formaliter constituuntur.

Respond. ut prius dist. maj. eo formaliter constituuntur in esse talis determinati peccati concedo; in esse peccati ut sic, nego.

Instabis. Id, quo peccatum formaliter constituitur in esse talis peccati, non pertinet ad materiale, sed ad formale peccati: sed hoc ex concessis est ordo positivus ad objectum: ergo adhuc formale peccati est ordo positivus ad objectum. Respond. dist. maj. pertinet ad formale peccati concretè & specificativè sumpti, concedo; ad

formale peccati abstractè & reduplicativè sumpti quantum ad rationem peccati, nego: nam illud ordo & tendentia comparativè ad ipsam malitiam, adhuc se habet tanquam aliquod substantivum ipsius.

Ad 4. testimonium nego utramque conclusionem. Non enim S. D. dicit, aliquem propter peccatum puniri, quia per suam actionem, aut illud mediantem, sed quia in sua actione causat nihilum, quod nihil aliud est dicere, quam peccatorem id eo puniri, quia per suam voluntatem defectuosum rationis iudicio regulatam ponit actionem defectuosam, ita ut ille defectus [quem S. D. appellat nihilum, quia est privativus] una cum ipsa actione procedat à voluntate defectuosa; adeo ut ipsa voluntati tanquam effectivo principio respondeat illud omne quod est in actu physicam, sicuti tanquam principio defectivo & privativo respondeat illud omne, quod est in actu deforme & defectuosum.

ARTICULUS III.

An formalem malitiam peccati consistere in privatione debitæ rectitudinis sit probabilius ex ratione?

SUMMARI A.

1. Prima ratio pro privatio peccati petita ex intrinseca natura defectus.
2. Depellitur responso Adversariorum.
3. Confirmatur paritate peccati habitualis.
4. Ratione principii privativè defectivi.
5. Ab absurdo.
6. Fundamentum Theologicum ex incausabilitate à Domino DEO.
7. Impugnatur principalis distinctio Adversar. de sensu implicito & explicito.
8. Tanquam difformis doctrina Concil. & PP.
9. Non potest esse tantum distinctio quoad conceptum explicitum.
10. Hac distinctio non subtrahit divinam causalitatem formalem deformitatem peccati.
11. Altera responso adversariorum.
12. Impugnatur.
13. Positiva tendentia in objectum prohibitum non fundat privationem peccati.
14. Quomodo illa privatio ponatur per accidens?
15. Perfectiones vitalitatis, libertatis &c. etiam quæ tales sunt à DEO.
16. Impugnatur fictitia præciso Divina causalitatis ad extra.
17. Paradoxa paritas à Mysterio SS. Trinitatis.
18. Retorquetur.
19. Directè solvitur.

§. I.

Ponitur primum fundamentum pro privatio peccati.

1. **F**undamentum primum in prædictis insinuat, est: Omnis defectus formaliter constituitur per absentiam & privationem perfectionis debitæ: sed peccatum & malum morale est quidam defectus moralis: ergo formaliter constituitur per privationem moralis perfectionis sibi de-

bitæ. Major, quæ probari potest inductione omnium defectuum tam naturalium, quam artificialium, etiam hac ratione probatur: Vel entitas positiva habet omnia sibi in suo genere debita, vel non habet; si habet, eo ipso concipitur perfectum; quia perfectum est, cui nihil sibi in suo genere debitum deest; si non habet, per hoc ipsum per se primò concipitur defectuosum, quod aliquid perfectionis sibi debitæ deest, & hoc utique est privatio: atqui perfectio actui humano in genere moris debita est reductio moralis: ergo actus peccati per hoc formaliter constituitur defectuosus, quod ipsi desit perfectio, adeoque quod sit privatus morali reductio.

Dices iterum: In signo antecedente privationem actum peccati concipi defectuosum contrariè, non privativè: sed præter impugnationem hujus distinctionis superius adductæ contra est quod intrinsecè in seipso est malum & intrinsecè in seipso caret perfectione sibi debitæ, non tantum contrariè aut causaliter, sed formaliter privativè est defectuosum; sic enim malum tantum naturale, quam artificiale & intrinsecè tale constituitur per defectum privativum perfectionis sibi debitæ: aut enim habet omnia sibi debita, & est perfectum, aut non habet, & quæ ratione non habet, habet privationem alicujus debitæ perfectionis; atqui peccatum pro omni signo quo concipitur formaliter in ratione peccati, est in seipso intrinsecè formaliter malum, & intrinsecè in seipso irreductum carens perfectione morali sibi debitæ, Deo odibile, inideabile, improductibile à DEO, irreferibile in DEUM: ergo etiam est privativè defectuosum.

Confirmatur primò. Peccatum habitualis, quia est macula & deformitas habitualis, formaliter consistit in privatione honestatis & reductio-

divinis habitualis: ergo quia peccatum actuale est quaedam deformitas actualis, consistit formaliter in privatione debitæ rectitudinis actualis.

4. Confirmatur secundò. A principio privativè defectivo quâ tali habetur etiam effectus seu terminus privativè defectivus: atqui peccatum procedit à principio formaliter & privativè defectivo, nempe à voluntate destituta debitâ regulâ practicâ rationis: ergo est defectus formaliter privativus. Major constat inductione: nam à principio respectivo quâ tali procedit effectus respectivus, ab absoluto absolutus, à positivo positivus.

5. Confirmatur tertio. Malitia peccati non potest sequi ex vi alicujus entitatis positivæ: ergo multò minus potest formaliter consistere in positivo, & identificari cum illo. Antecedens probatur: si malitia sequeretur ex vi positivæ entitatis, tunc DEUS esset causa peccati formaliter: sed hoc dicere est impium & damnatum à Trid. sess. 6. can. 6. Sequela probatur: quia qui est causa causæ formaliter, etiam est causa causari: sed si malitia peccati sequitur ex vi entitatis positivæ, tunc DEUS est causa causæ peccati formaliter, nempe entitatis, ex vi cujus peccatum sequitur: ergo etiam esset causa peccati formaliter; sicuti, si ex vi denegationis aut subtractionis gratiæ sequeretur peccatum, DEUS, qui subtrahit gratiam, esset & diceretur causa peccati.

§. II.

Alterum fundamentum Theologicum.

6. Ratio secunda principalis & Theologica est: Omnis entitas positiva præter DEUM est à DEO: peccatum formaliter non est à DEO: ergo peccatum formaliter non est entitas positiva. Maj. nemo Catholicorum DD. negat, minor constat ex Trid. sess. 6. can. 6. ergo.

Confirmatur primò, quicquid positivæ entitatis in tempore ponitur, illud est ideatum in æternâ DEI scientiâ causatrice rerum: sed est impossibile, ut formale peccati sit ideatum in scientiâ æternâ DEI, rerum omnium causatrice: ergo. Majorem suppono ex communi præsertim Thomistarum in Tract. de DEO uno. Min. verò probatur: quicquid est ideatum in DEI scientiâ rerum causatrice [ut argumentatur Illustrissimus Reding] ad illud scientiâ DEI habet se affirmativè & positivè, non negativè, vel averfativè; ideoque pertinet ad scientiam approbationis sitque objectum voluntatis beneplaciti: sed ista de formali peccati verificari non possunt: siquidem hæc scientiâ & voluntas beneplaciti est tantummodo de bonis; formale verò peccati est essentialiter malum & objectum divinæ abominationis, nec cadit nisi sub scientiam & voluntatem permissionis, veluti loco citato dictum est: ergo.

Confirmatur secundò. Quamvis materia prima in Thomistarum sententia careat omni proprio actu, nec sit ratione sui appetibilis, tamen quia est vera positiva entitas, verè causatur à DEO, estque participatio entitatis divinæ: ergo æque formale peccati causatur à DEO, estque participatio entitatis divinæ, si consistat in positiva & quidem actuali entitate, eamque essentialiter includat.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

Respondent Adversarii primò. Omne ens positivum est à DEO, & ideatur in scientia affirmativa seu approbativa DEI, secundum rationem entitatis & bonitatis in ipso transcendentaliter ac implicite inclusam, concedo; secundum omnem rationem etiam explicitam ipsius, nego: sed peccatum formaliter non est à DEO, secundum rationem implicitam & transcendentalem entis, nego; secundum rationem explicitam deformitatis & malitiæ, concedo, & nego consequentiam.

Sensus distinctionis est, quòd quidem deformitas malitiæ sit aliquid positivum identificatum cum entitate adûs; formalitas tamen deformitatis sit virtualiter secundum conceptum explicitum & implicitum distincta ab ipsa entitate, quemadmodum ens, unum, verum, bonum inter se distinguuntur, & ita entitas quidem implicite inclusa in deformitate peccati sit à DEO; formalitas tamen deformitatis & malitiæ explicita non sit à DEO.

Sed contrà est primò: quòd hic modus respondendi non est conformis doctrinæ Concilii PP. & DD. antiquorum universim negantium, DEUM esse authorem peccati quoad formale ipsius: secundum hanc autem doctrinam esset author etiam quoad formale, & tantum non quoad conceptum explicitum.

Contrà est secundò: Vel ponis intrinsecam distinctionem virtuales inter entitatem & deformitatem formalem peccati, vel tantum connotativam & extrinsecam. Non intrinsecam; siquidem illius fundamentum est intrinseca perfectio, & eminentia entitatis, ut fatentur Salmanticenses, quæ in peccato seu malo morali nullum habet locum. Si verò extrinsecam, tunc alia esse non potest, nisi propter connotationem diversi principii, in quantum peccatum, ut est entitas, sic connotat principium effectivum; ut est malitia, sic connotat principium defectivum. Atqui hæc connotatio probat distinctionem realem, non virtuales: ergo nulla est hæc distinctio virtualis. Subsumptum probò: A principio quâ defectivo non sequitur nisi effectus privativus, cum defectuositas ex parte principii sit etiam privativa, ut jam primò ostensum est: ergo si malitia distinguitur ab entitate peccati propter connotationem principii defectivi, distinguitur ab illo tanquam effectus privativus ab effectu positivo, adeoque tanquam non ens ab ente: sed hæc est realis non virtualis distinctio: ergo. Anteced. confirmo ab exemplis: tibia quâ curva, h. e. privata naturali rectitudine & conformitate, causat claudicationem non quatenus motus est, sed quatenus carens debitâ rectitudine & conformitate ad exigentiam potentiæ progressivæ, manus ut destituta regulis scribendi causat scriptionem, non ut scriptio est, sed ut est privata debitâ rectitudine characterum, & conformitate ad regulas scribendi: ergo pariter voluntas ut destituta rectâ regulâ rationis causat peccatum non ut effectus est & positiva tendentia, sed ut est privativus defectus & carentia moralis rectitudinis.

Contrà est tertio, quòd datâ non concessâ hæc

La 2

virtuali

virtuali distinctione adhuc etiam explicita ratio peccati esset à DEO, nec proinde saluaretur, quòd DEUS non esset author peccati formalis. Antecedens probatur: Causa quæ dat esse, dat simul omnia prædicata identificata cum illo esse; sed DEUS daret esse malitiæ formalis; ergo etiam daret omnia prædicata identificata cum illo esse, quorum præcipuum est reduplicativa ratio malitiæ & deformitatis. Maj. patet ex recepto Philosophorum axiomate: Qui dat esse, dat etiam consequentia ad esse: quantò ergo magis dat identificata cum ipso esse? &c.

Confirmatur. Quantò efficacior virtus est in aliquo agente, tantò efficacius penetrat omnes differentias & modos entis: si ergo causa creata, quæ est finita virtutis & efficaciam suam operatione productivâ attingit non tantùm prædicata identificata cum effectu productò, sed etiam proprietates ipsius; multò magis hoc convenit agenti divino, quod est infinitæ efficaciam.

11. Respondent secundò præcipuè ad hanc impugnationem: Causa seu agens attingit omnia prædicata identificata cum esse effectûs, si illa contineantur intra sphæram activitatis illius agentis, concedo; si non contineantur, nego. Sed deformitas peccati est prædicatum, quod nequaquam continetur intra sphæram divinæ activitatis, quippe agentis effectivi, sed tantùm intra sphæram liberi arbitrii, quatenus agentis defectivi; sed sic non sequitur, illud attingi à DEO. Si petas: quare illa moralis deformitas sit extra sphæram activitatis divinæ? dicent: eò quòd non sit referibilis in DEUM ut finem ultimum.

12. Sed præter nullitatem distinctionis virtualis, quam hæc responsio supponit, impugnatur primò, quòd hoc modo responderetur idem per idem; idem quippe est dicere, esse extra sphæram activitatis, ac non esse producibile ab aliquo, de quo ipso disputatur. Illud certè continetur intra sphæram activitatis divinæ, quod continetur intra adæquatum objectum omnipotentiam & prædictæ scientiæ DEI; sed si peccatum secundum suum formale est ens positivum, tunc continetur intra adæquatum objectum omnipotentiam divinæ; hoc enim est ens ab alio in tota sua latitudine, sed formale peccati est ens ab alio, quia utique non est ens à se: ergo pertinet ad objectum omnipotentiam divinæ.

Neque irreferibilitas in DEUM solvit difficultatem, nam eadem est difficultas, cur peccati malitia sit irreferibilis in DEUM, [cùm tamen sit entitas positiva] ac cur non sit producibilis à DEO; siquidem entitates rerum tantùm suppositâ emanatione ex divina omnipotentia & participatione entitatis divinæ sunt referibiles in DEUM, atque in DEO rationes primæ causæ & ultimi finis sunt inter se convertibiles.

Impugnatur secundò. Illud omne ens pertinet ad sphæram activitatis divinæ, & consequenter est referibile in DEUM, ad quod extenditur causalitas causæ primæ: sed ista extenditur ad explicitam formalitatem malitiæ, si peccatum formaliter consistat in positivo: ergo. Min. probatur: Ad omnem illam formalitatem causalitas divina extenditur, in qua formalis terminus ipsius, nempe ratio entis, essentialiter reperitur: sed

iste reperitur in explicita ratione malitiæ: ergo Major à pari, & inductione constat: nam ad explicitas rationes relationis, libertatis, Vitiis, &c. causalitas divina extenditur, quia in ipsa implicita ratio entis essentialiter & formaliter inclusa reperitur.

Impugnatur tertio. Si divina causalitas non attingeret explicitam rationem malitiæ & deformitatis, vel attingeret communem rationem entis ut sic, vel illam ut contractam ad ultimam differentiam specificam. Primum est absurdum, quia communis & abstracta ratio entis est minima producibilis, quàm idea platonica. Si secundum; ergo attingitur explicita ratio malitiæ, quippe quâ mediante analogia ratio entis inclusa ad determinatam speciem malitiæ datur.

Conf. Implicat per Divinum concursum attingi genus, quin attingatur specifica differentia: ergo implicat quoque produci analogam rationem entis, quin eodem concursu producatur ultima differentia malitiæ, cùm genus analogum in ultimis differentiis formaliter includatur.

Adhuc instabis: Etiam DEUS sit causa omnium entitatis positivæ, non ideo est causa & author omnis explicitæ formalitatis in illa contentæ: ita e.g. ipse actus peccati, & formalis tendentia in objectum legi Divinæ contrarium causans & fundans privationem debetæ rectitudinis, est à DEO, & tamen non est à DEO quatenus exprimit fundamentum & causalitatem hujus privationis, non enim minus est absurdum, admittere, quòd DEUS sit causa formalis malitiæ quæ talis, quàm quòd sit causa malitiæ fundamentalis quæ talis. Secundò. Actus vitalis ratione sui entitatis est à DEO, & tamen non est à DEO secundum prædicatum explicitæ vitalitatis, quia actus quatenus vitalis est à principio immanenter conjuncto. Idem dixeris de actu libero aut rationis quæ tali: ergo etiam in peccato formalis tamen illud consistat in positivo, non sequitur, quòd si DEUS sit causa positivæ entitatis, sit præter causa omnis formalitatis explicitæ, & in illa contentæ.

Respond. neg. min. & probationis majoris neque enim est ulla positiva formalitas in rebus natura, quæ non sit reducibilis in DEUM ut causam primam. Ad primam instantiam nego positum, quòd actus & tendentia fundent vel causent privationem: hoc quippe oritur ex sola imaginatione, quasi privatio ita debeat referri ex positione alicujus fundamenti, sicut ratio.

Dices: Privatio rectitudinis non ponitur nisi ad positionem actûs & tendentiæ in objectum, ergo illa tendentia est fundamentum ipsius. Antecedens probatur: quod tantùm per accidens producit, id producit ad positionem alterius, tanquam in aliquo priori naturæ præsupposito, ut patet in relatione: sed privatio tantùm produci potest per accidens: ergo producit ad productionem vel positionem alterius in priori naturæ.

Respond. dist. antecedens: non ponitur nisi ad positionem actûs, tanquam ex ipso in posteriori naturæ resultans, nego; tanquam in eodem

signo naturæ concomitans eumque veluti suum substratum materiale informans, concedo antecedens, & nego consequent. Ad probationem antecedentis nego absolute majorem: nam ad rationem causæ per accidens sufficit, quod præter ipsius intentionem sequatur effectus, sive deinde ille effectus sequatur ad productionem alterius effectus, sive producatur per modum removens prohibens. Sic v. g. ut in aëre resulent tenebræ, sufficit solem recedere, aut lumen extinguere, nullo posito effectu ex parte aëris, ipsoque aëre non se habente per modum fundamenti sed tantum subiecti recipientis. Ita pariter privatio debitæ regularitatis actum non respicit tanquam fundamentum, sed tanquam subiectum & substratum. Et unde hoc? quia principium est defectuosum, nempe voluntas est destituta recto iudicio & regulâ operandi. Unde ipsa ratio deficiens in regulando se habet tanquam removens prohibens, removens nimirum debitum dictamen & regulam, quam si voluntas habuisset, etiam rectam operationem eliciuisset. Hæc verò destituta non nisi defectuose operatur, quemadmodum defectus claudicationis in tibia reducit in defectum virtutis motricis, quæ si haberet omnem sufficientiam, etiam motus tibie esset rectus, & consequenter illius deformitatis fundamentum & radix non est motus, sed carentia debitæ virtutis.

15. Ad cæteras instantias nego, actum vitalem, liberum, visionis, &c. quæ talem non esse à DEO: sunt quippe à DEO secundum omnem realem perfectionem, absurdum quippe est dicere, aliquas creatas perfectiones esse à se & incausatas: sed explicitæ rationes vitalitatis, visionis, &c. sunt perfectiones & quidem simpliciter simplices: ergo sunt à DEO.

Dices, Actus vitalis quæ talis procedit à principio conjuncto, quod immanenter perficit: sed DEUS non est tale principium: ergo quæ talis non procedit à DEO. Respond. dist. maj. procedit sic à principio conjuncto & dependenter à primo principio, concedo; independenter nego: ergo quæ talis non procedit à DEO, nego consequentiam.

Instabis, Actus non est vitalis nisi per ordinem ad principium quod intrinsecè perficit: sed hoc non est DEUS: ergo non est vitalis per ordinem ad DEUM. Ergo quatenus vitalis non est à DEO. Respond. primò, neg. maj. nam hoc totum, quod procedat à principio conjuncto, idque immanenter perficiat, habet dependenter ab influxu causæ primæ. Respond. secundò, gratis dist. maj. actus non est vitalis nisi per ordinem ad principium quod immanenter perficit; non est denominativè, h. e. non denominatur vitalis, concedo; non est entitativè & productivè, hoc est non terminat productionem, nego: & similiter distincto consequente, nego consequentiam. Nam aliud est esse, aliud denominari: perfectio reduplicata vitalitatis uti & libertatis, visionis, &c. est dependenter tam à causâ primâ, quàm secundâ, non tamen causam primam denominat vitaliter operantem, videntem, &c. quia ipsam non intrinsecè perficit. Et sic ad summum probaret Advers. quod DEUS non diceretur peccare concurrente ad formale peccati, non tamen proba-

ret, quod non esset causa peccati; siquidem divina causalitas non minus in peccato formali reperiret suum formalem terminum nempe rationem entis quàm in vitalitate, libertate, &c.

§. III.

Corollaria.

Colliges primò. Nullatenus esse admittendum virtutem præcisivam divinæ causalitatis, & productionis ad extra, quam Adversarii confingunt ad salvandas difficultates, & per quam dicunt in eadem indivisibili entitate attingi unam formalitatem, quin simul attingatur altera formalitas identificata cum ipsa. Nam primò ex dictis, productio rei attingit terminum ut est, & quanto est efficacior, tantò plura attingit, non solum identificata, sed etiam consequentia ad esse ipsius: ergo, cum causalitas divina sit infinitæ efficacitæ in effectu, attingit omnia realiter identificata cum ipso. Secundò, In sententia Thomistarum ipsa DEI scientia est causa rerum: sed scientia DEI non est præcisiva: ergo neque causalitas. Min. probatur: tum quia virtus præcisiva cognitionis, qualis reperitur in nostro intellectu, non ex sola perfectione, sed etiam imperfectione cognitionis oritur: atqui in DEI scientia nulla est imperfectio: tum quia scientia comprehensiva attingit absque præcisione omnia prædicata etiam virtualiter distincta: sed DEI scientia respectu rerum creaturarum est talis: ergo. Tertiò, Quia si causalitas divina attingeret solum rationem entitatis, produceret ens ut abstractum à suis differentiis, quod implicat.

Dices, Etiam si Divinæ personæ cum natura intimè identificentur, tamen virtus productiva personæ non est productiva naturæ, ut supra ex Tract. de Trin. quia nempe natura est extra spheram virtutis productivæ: ergo pariter, quia reduplicata deformitas peccati est extra spheram productivam divinæ omnipotentia, potest illa producere entitatem non productâ deformitate peccati.

Respond. primò retorquendo argumentum. Si per impossibile virtus productiva in Patre pro formali & adæquato termino respiceret ens Divinum in tota sua latitudine, non minus natura, quàm personalitates cum ipsa identificatæ producerentur: ergo cum Divina Omnipotentia pro formali & adæquato termino respiciat totum ens creabile in tota sua latitudine sub communissima ratione entis, etiam producit quicquid est identificatum cum ente. Rursus: Natura in divinis vi productionis saltem communicatur; atqui formale peccati ne quidem à DEO communicari potest. Item argumentor ad hominem contra Gonettum: si deformitas peccati essentialiter identificat sibi positivam entitatem, ab eaque solum virtualiter distinguitur, tunc factâ quâcunque reduplicatione, & sub explicito conceptu, essentialiter est ens creatum: ergo etiam sub explicito conceptu est à DEO. Antec. prob. ex prædicto Authore in Tr. de Trin. Disp. 3. a. 2. §. I. in fin. *De quocunque affirmatur ens & negatur ens Divinum, affirmatur ens creatum, non solum in re, sed factâ quâcunque reduplicatione: alioquin*